

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XVII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

CAPUT XVI
DE FALCONE.

IN Falcone tantum est robur, ut avem percussam à capite ad caudam usque dissecet. Drepanis avicula lacustris, ubi tintinnabuli sonitum audiverit, mavult ab hominibus lapidibus obrui, quam se attollere. Solet laborare morbo quodam, quem Falconarii Flandram vocant. Est vero id quoddam genus vermium non longe à renibus, juxta quos membranæ cuidam tenui & propriæ involuti sunt, instat filii graciles, longitudine dimidii cubiti, fortasse à generationis primordio: nisi occurreris, principales partes exedunt & cor ipsum. *Gyr Falconum diversa sunt genera.* Albi reperiuntur in Moscovia, Norvegia, Hibernia. Audaces sunt. Si in quinque grues unus emittatur, tamdiu persequitur, donec singulas in terram dejecerit. Escam in caverna servatam, quodam seriei ordine sumit. Nunquam sese aqua abluit, sed sola arena. Frigore tantopere gaudet, ut semper aut super glacie, aut algido gestiat stare lapide. Etiamnum rudis plerumque quinquaginta aureis vauit. *Falco Rubeus* sic dictus est, quia guttæ in cateris albæ in hoc genere rubræ & nigræ sunt: non autem videntur esse, nisi cum alas explicat. Rubedinis causa, color debilis infusus in superficiem corporis & inflammas fumosum humidum, quod excernitur ad generationem pennarum.

CAPUT XVII.
DE GALLINA
& GALLO.

Gallina in regno Senegæ triplo sunt majores nostris, multa prope Thessalonicam. In oppido Furch versus orientem albæ lana teçtæ inveniuntur: in civitate Quelinu regni Mangi loco pennarum pilos habent. *M. Paulus. venet. l. 2. c. 68.* Patiunt quædam oya

ova gemina, id est geminis vitellis, qui ne confunde-
rentur septum fecit transversum. Refert *Arist. in Mi-
rabil.* duodeviginti gemina peperisse quasdam, & ex-
clusisse, factum unum altero fuisse minorem, in mon-
strum degenerasse tandem. Apud Macedones unam
reperitam, quæ duodeviginti semel ediderit, & incu-
bitubinos pullos simul excluserit, author est *Pierius
lib. 24. Hieroglyph.* Ova autem & in illis & in avibus
aliis primo superius ad septum transversum concipiun-
tur; ubi primo minutum & candidum cernitur, ut
Aristotel. tradit, mox rubrum cruentumque, deinde
increscens luteum & flavum efficitur totum; jam
amplius auctum discernitur, ita ut intus pars lutea sit,
foris candida ambiat. Vbi perfectum est, absolvitur,
atque exit putamine, dum patitur molli, sed protinus
durescente. Locus perfectionis est ipse uterus, in quem
decidunt. *Aldrovand. lib. 14. Ornithol.* Refertur au-
tem à quibusdam Gallum etiam ovum parere nono
aut decimo quarto ætatis anno. Id autem ex putrefac-
tione intus semine, aut humorum colluvie consiliari ex-
istimant. Rotundum esse putatur, & sub caniculâ edi-
xortum. Ab ambientis enim tum calore, expultrix
languida, in alite decrepita juvatur. Apud Ferrantem
Imperatorem Pharmacopæum Neapolitanum oblon-
gum visum est. *Aldrov.* Gallis ingens est salacitas. Nam
quingages etiam uno die uxores ineunt, quin semen
ad conspectum vel vocem gallinæ, emittere visi sunt.
Ælian. Lex quondam erat, teste *Plutarcho in libro,
Num brutæ ratione caveant*, ut, si Gallus inivisset Gal-
lum, vivus combureretur. Sanguinis ubi se gravati sen-
tit copia, cristas tam diu scalpit, donec sanguinem eli-
cuerit. Mane cantare omnibus notum. Causam alii in
amicitiam cum sydere, alii in salacitatem, in famem
denique nonnulli referunt. Mahumetani ad vocem Galli
in cælo cantantis respondere, asserunt. *Keckerem in
Physicis.* Prius aliquid videtur. Nam canit etiam satur,
nec non à coitu. Canit & illa præsentem. Castratus canere
desinit. *Plin. veto l. 29. c. 4.* circulo è samentis collo
addito, non cantaturum promittit, *Albertus capite
& fron-*

& fronte oleo inunctis. Cum Alcyone amicitiam summam colit, ita ut si in eadem sint domo, & illa intereat, hic etiam inedia se interimat. Vulpium carnes coctas qui degustaverunt, per duos menses ab illorum cauti sunt insidiis. *Boerius*. Quantum ad Gallum Galinaceum *Gesnerus* ex manuscripto Germanico se decerpisse ait: Virum quendam nobilem in colicis affectibus, post multa remedia frustra tentata, epoto tandem pinguedinis capi in aqua absque sale decocti cyatho, sanitati restitutum esse. Oportet autem, inquit, pinguedinem juri innatantem bibere calidissimam.

C A P U T XVIII. D E G R U E & G A L B U L A.

Grues omnem terrarum peragrant orbem; in omni tamen sponte degere terra, vix crediderim, inquit *Aldrovandus* l. 20. Aspera ejus arteria utrinque inferitur in carnem, penitus ad os sternon. Vnde ex longinquo auditur. Migrant, sed haud observato tempore, quam autem celeriter exemplo Cyri patet, qui per intervalla locorum, tabellarios ira disposuisse legitur, ut fatigatis recentes, & nocturni diurnis succederent, quo volantes superarent grues. Inter volandum trianguli oxgonii constituunt formam, ut aërem adversum penetrarent facilius. Quæ agmen cogit cæteras, ut ait *Isidorus*, castigat, raucelcenti succedit alia. Vbi in terram descenderint cibi gratia, dux in altum caput erigit in custodiam omnium, cæteræ securè pascuntur. Antequam quiescant, ducem rursus constituunt, qui erecto collo provideat, tum cæteræ dormiunt, capite sub alam condito, alternis insistentes pedibus. Dux agmen circuit, & si quid accidat, exclamat. Ne somno opprimantur, unico insistent pede, altero sublimi lapillum continentes, ut si quando labore fatigatas somnus oppresserit, edito strepitu ex lapilli expergiscantur casu. Magnus illis erga pullos amor est, ut pro educandis decertent. Vidit Albertus gruem matrem de-